

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
МАРИУПОЛЬСЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ПСИХОЛОГО-ПЕДАГОГІЧНИЙ ФАКУЛЬТЕТ

Сучасні тренінгові технології для розвитку особистості: основні напрямки та технології

Збірник матеріалів

**Всеукраїнська науково - практична конференція з
міжнародною участю
15-16 квітня**

Київ 2026

УДК 159.923.2:37.015.3]:061.3(082)

Сучасні тренінгові технології для розвитку особистості: основні напрямки та технології : збірник матеріалів Всеукраїнської науково-практичної конференції з міжнародною участю (15-16 квітня 2026 р.) / за заг. ред. Перепелюк Т.Д., Київ: МДУ, 2026, 280 с.

Головний редактор: Перепелюк Т.Д., кандидат психологічних наук, професор, професор кафедри практичної психології, Маріупольський державний університет

Редакційна колегія:

Блашкова О.М., кандидат педагогічних наук, доцент кафедри практичної психології, Маріупольський державний університет

Полілуєва І.В., кандидат психологічних наук, старший викладач кафедри педагогіки, психології, соціальної роботи та менеджменту, Глухівський національний педагогічний університет імені Олександра Довженка

Відповідальний за випуск:

Перепелюк Т.Д., кандидат психологічних наук, професор, професор кафедри практичної психології;

Шахов В.В., кандидат психологічних наук, доцент кафедри практичної психології

**Рекомендовано до друку вченою радою психолого-педагогічного
факультету Маріупольського державного університету
(протокол № 8 від 27.05.2026 р.)**

Збірник тез «Сучасні тренінгові технології для розвитку особистості: основні напрямки та технології» створено за матеріалами Всеукраїнської науково-практичної конференції з міжнародною участю, яка відбулася 15-16 квітня 2026 року. У збірнику представлено результати аналізу зарубіжних та вітчизняних досліджень з питань впливу психологічних тренінгів на психологічне здоров'я особистості у кризових життєвих ситуаціях; окреслено можливості використання групових форм роботи під час кризових та екстремальних ситуацій; окреслено методики організації тренінгів зі здобувачами вищої освіти в умовах змішаних форм навчання; охарактеризовано екзистенційно-психологічні впливи екстремальних ситуацій на особистість здобувачів і викладачів, з військовослужбовцями та цивільним населенням; визначено перспективи подальших досліджень тренінгових методів.

Збірник адресовано психологам, соціальним працівникам, здобувачам закладів вищої освіти та всім, хто цікавиться психологією особистості та психологією діяльності у кризових ситуаціях.

ОЛЬШАНСЬКИЙ Вячеслав,
здобувач другого (магістерського) рівня вищої освіти,
Маріупольський державний університет
БЛАШКОВА Олена,
кандидат педагогічних наук,
доцент кафедри практичної психології,
Маріупольський державний університет

**ПРОФЕСІЙНІ КОМПЕТЕНТНОСТІ ТА ЕТИЧНІ ЗАСАДИ
ВІЙСЬКОВОГО КАПЕЛАНСТВА В ЗБРОЙНИХ СИЛАХ УКРАЇНИ:
НОРМАТИВНО-ПРАВОВИЙ ВИМІР І ПРАКТИКА
РОБОТИ З ТРАВМОЮ**

В умовах повномасштабної війни питання професійних компетентностей і етичних стандартів військового капеланства набуває особливої ваги. Сьогодні це вже не лише теоретична проблема чи предмет академічної дискусії – це щоденна практика, від якої залежить стан людей, що перебувають на межі фізичних і психологічних можливостей.

В Україні наразі не існує окремого кодифікованого етичного кодексу військового капелана, подібного до тих, що мають психологи чи медики. Водночас це не означає відсутності етичних орієнтирів. Їхній зміст чітко простежується через норми Закону України «Про Службу військового капеланства» (2021) [1], який визначає статус капелана, його функції та базові принципи діяльності – свободу віросповідання, конфесійну рівність і добровільність участі у релігійному житті. До цього додається ширший контекст етики допомагаючих професій і богословської традиції. У результаті формується цілісна система, де правові норми переплітаються з моральною відповідальністю.

У цій системі військовий капелан постає не лише як священнослужитель, а як людина допомагаючої професії, тобто той, хто одночасно супроводжує

духовно, підтримує психологічно і виступає моральним орієнтиром для військовослужбовців.

Основою його служіння є повага до людської гідності та свободи совісті, гарантованих Конституцією України. Кожен військовослужбовець має право як брати участь у релігійному житті, так і відмовитися від нього. Відтак будь-який тиск, примус чи маніпуляція є неприйнятними. Справжня допомога можлива лише там, де є свобода і добровільність. У цьому сенсі капеланська практика природно наближається до принципів недирективного консультування - коли не нав'язують, а супроводжують [3].

Особливе місце у діяльності капелана займає принцип конфіденційності. Закон (стаття 10 Закону України «Про Службу військового капеланства», стаття 12 Закону України «Про Статут внутрішньої служби Збройних Сил України» [1; 2]) гарантує збереження таємниці сповіді та особистого спілкування. Але за цим стоїть не лише правова норма, але основа довіри. Людина відкривається лише тоді, коли впевнена, що її не зрадять. Саме тому капелан не має права розголошувати почуте навіть у межах військової ієрархії.

Водночас реальність війни ставить складні питання, на які закон не дає прямих відповідей. Наприклад, що робити, коли військовослужбовець говорить про намір нашкодити собі чи іншим? У таких ситуаціях капелан змушений діяти не лише як носій норми, а як людина, яка бере на себе моральну відповідальність за рішення.

Не менш важливим є принцип відкритості до кожного. Навіть представляючи конкретну релігійну традицію, капелан покликаний бути поруч із усіма - незалежно від їхніх переконань або їх відсутності. Це вимагає не просто толерантності, а глибокої поваги до іншого і здатності до справжнього діалогу.

Професійна компетентність капелана сьогодні виходить далеко за межі богословської підготовки. Війна змусила цю роль змінитися. Капелан має розуміти, що таке травма, як працює стрес, як виглядають кризові стани. Він повинен уміти підтримати, але водночас чітко усвідомлювати межі своєї компетенції. Там, де потрібна допомога психолога чи психотерапевта,

правильним рішенням є скерування до фахівця, а не спроба впоратися з проблемами самотужки.

Особливо складним є баланс між двома вимірами відповідальності – перед військовою системою і перед людиною. Капелан є частиною структури, але водночас він залишається тим, кому довіряють найінтимніше. І коли ці два виміри вступають у напруження, головним орієнтиром має залишатися довіра військовослужбовця і цілісність самого служіння.

У роботі з травмою вирішального значення набуває принцип «не нашкодь!». Людина, яка пережила бойовий досвід, втрату чи моральний конфлікт, потребує не оцінок і не пояснень «чому так сталося?». Вона потребує присутності, прийняття і безпечного простору, де можна говорити і бути почутою. Тут важливіше не відповісти, а витримати поруч.

Не менш важливим є і особистий приклад капелана. У військовому середовищі авторитет не завжди тримається на посаді чи званні, але формується через поведінку, чесність і послідовність. Люди тонко відчують фальш. Тому внутрішня цілісність, здатність до саморефлексії і відповідальність за власний стан стають невід’ємною частиною професії. Особливо з огляду на те, що сам капелан також перебуває під впливом стресу і травматичних подій.

Особиста капеланська практика останніх років показує: значна частина служіння капелана - це робота з психотравмою. Бойовий стрес, ПТСР, моральні травми, втрати – усе це стає частиною щоденної бойової реальності. У цій ситуації його роль полягає не в лікуванні, а в супроводі. Капелан допомагає людині не втратити сенс, пройти через біль і поступово інтегрувати пережите у власне життя. Важливим ресурсом у цьому процесі є релігійні практики та обряди. Вони дають можливість символічно завершити досвід, проговорити біль і віднайти внутрішню опору. Для багатьох це стає точкою, з якої починається відновлення.

Ефективність цієї роботи значною мірою залежить від співпраці з іншими фахівцями. Найбільш життєздатною виглядає модель, у якій капелан відповідає за духовний вимір, психолог - за клінічний, а командир - за організаційний.

Проте на практиці ця взаємодія ще не завжди має чіткі правила, що створює додаткові труднощі.

Зрештою, військове капеланство в Україні сьогодні являє собою живу, динамічну практику, яка постійно змінюється під впливом війни. Його значення давно вийшло за межі релігійної функції. Йдеться про підтримку людської гідності, внутрішньої стійкості та здатності жити далі навіть після найважчих досвідів.

Водночас ця сфера потребує подальшого розвитку: чіткіших стандартів підготовки, кращого розуміння ролей і більшої системної підтримки самих капеланів. Бо допомагати іншим у таких умовах - це також навантаження, яке не можна ігнорувати.

Література

1. Закону України «Про Службу військового капеланства». URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1915-20#Text>.
2. Закону України «Про Статут внутрішньої служби Збройних Сил України». URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/548-14#n11>.
3. Desousa Avinash, Client Centered Therapy - a review. *Indian Journal of Applied Research*, vol. 4, p. 10-13, 2014. URL: https://www.researchgate.net/publication/273763879_Client_Centered_Therapy_a_review/citations (дата звернення: 28.03.2026).

ОЛЬШАНСЬКИЙ Вячеслав,

здобувач другого (магістерського) рівня вищої освіти,

Маріупольський державний університет

РОЛЬ ВІЙСЬКОВОГО КАПЕЛАНА У ДУХОВНО- ПСИХОЛОГІЧНОМУ ВІДНОВЛЕННІ ВІЙСЬКОВОСЛУЖБОВЦІВ З МОРАЛЬНОЮ ТРАВМОЮ

В умовах повномасштабної військової агресії російської федерації проти України, війна постає не лише як збройне протистояння, але й як глибоке